

Håkan Samuelsson
Miljöstrateg
044-309 30 50
Hakan.Samuelsson@skane.se

YTTRANDE

Datum 2016-06-02
Dnr 1601132

1 (4)

Remiss. Delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om ett klimatpolitiskt ramverk inklusive långsiktigt klimatmål

Miljömålsberedningen har på regeringens uppdrag i ett delbetänkande föreslagit ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Förslag kompletteras med en strategi med styrmedel och åtgärder för en samlad och långsiktig klimatpolitik som lämnas till regeringen juni 2016.

Det klimatpolitiska ramverket är sammansatt av fyra delar:

- ett långsiktigt mål för år 2045,
- former för regeringens planering och uppföljning av klimatpolitiken,
- ett klimatpolitiskt råd och
- ett rättsligt stöd i form av en klimatlag

Region Skånes synpunkter

Region Skånes ansvar för regional utveckling omfattar bland annat infrastruktur, miljö, samhällsplanering, folkhälsa, näringslivsutveckling, natur, rekreation och kultur. Alla områden som rör utvecklingsarbetet påverkas direkt eller indirekt av klimatpolitiken och det är av stor vikt att den kännetecknas av långsiktighet, hög ambition och ansvarstagande. Både för att motverka effekterna av en klimatförändring och för att öka konkurrenskraften genom det svenska näringslivets förmåga att erbjuda varor och tjänster som efterfrågas i en koldioxidsnål ekonomi.

Klimatförändringarna skapar berättigad oro bland befolkningen och det är viktigt att vi som medborgare upplever att den politiska styrningen leder till det den säger att den vill uppnå. Att känna tillit till samhällets institutioner är en viktig bestämningsfaktor för befolkningens hälsa. Att begränsa

klimatförändringarna kommer att ha en avgörande betydelse för förutsättningarna att upprätthålla ett socialt hållbart samhälle. Det är därför även ur det perspektivet viktigt och bra att föreslå en klimatlag och ett politiskt ramverk om det kan säkerställa att det konkreta arbetet också leder till de uppsatta målen nås.

Klimatmål

Det är mycket positivt att det råder stor enighet mellan riksdagens partier kring ett ramverk för klimatpolitiken. Att sju partier nu har enats om ett långsiktigt utsläppsmål och ett ramverk för klimatpolitiken är ett viktigt steg i omställningen till fossilbränslefrihet.

Samtidigt är det förslagna ramverket otillräckligt för att sätta Sverige som nation och våra företag i en ledarroll i omställningen. För att möjliggöra detta måste Sverige ta ledartröjan i klimatarbetet. De lagda förslagen utmärker sig inte i jämförelse med andra högutsläppande länder i Europa. Det är klokt att lära sig av vad som fungerat hos andra och Miljömålsberedningen har gjort ett gediget arbete med omvärldsbevakning. Trots detta är inte betänkandet varken mer ambitiöst eller innovativt än några av de exempel som man tittat på, till exempel Danmark, Storbritannien eller Tyskland. Sverige skulle kunna ta en roll att leda arbetet inom EU med omställningen av exempelvis industrisektorn men det kräver en helt annan styrning än vad regeringen hittills visat. Region Skåne kan inte se att det nu förslagna ramverket ger tillräckliga verktyg för att uppnå detta.

Det största problemet är att det förslagna målet 85 procents minskning till 2045 inte säkert är tillräckligt för att undvika 1,5 grads global uppvärmning. Därför bör målet stärkas. Årtalet när netto-noll måste nås är beroende av när de globala utsläppen kulminerar. Rapporten "Klimatsäkrat Skåne" som skrevs 2015 av Lunds universitet på uppdrag av Klimatsamverkan Skåne menar att för att inte riskera mer än 2 graders global uppvärmning måste världens utsläpp av växthusgaser kulminera senast 2024 och sedan minskas med kring 70 % till 2050 och gå mot negativa vid slutet av århundradet. Ju senare de globala utsläppen kulminerar desto snabbare måste utsläppen därefter ske. I det ljuset är det inte säkert att målet är rimligt, och är starkt beroende på vad omvärlden gör. Sverige kan vara en betydande pådrivande kraft för en ambitiös global klimatpolitik. De största utsläppsminskningarna bör därför ske i början av perioden så att de kumulativa utsläppen blir mindre. Region Skåne ser gärna att förslag på åtgärder inom detta område ingår i den strategi som lämnas i slutbetänkandet.

Det långsiktiga målet bör alltså även förutsätta ett målår för kulmen av globala utsläpp som den svenska målbanan kan relatera till. Det bör också ha ett konsumtionsperspektiv och ta i beaktande de globala effekterna av att tillverkning av material och produkter sker klimateffektivt i Sverige, såväl som utsläpp i andra länder orsakade av vår import. Region Skåne ser därför

gärna ett kompletterande mål för konsumtionens utsläpp, och även att utsläppen från det internationella flyget och sjöfarten inkluderas i målet till 2045 samt att det sätts delmål för dess utsläppsminskningar. Valet att inte räkna med utsläpp från internationella transporter i de långsiktiga målen skapar en frizon för dessa.

Ett mål är dock mycket svårt att bedöma utan den tillhörande analys som kommer i nästa betänkande. Med dagens rådande styrmedel är det lite som talar för att Sverige kommer att närma sig netto-noll 2045.

Den regionala utvecklingsstrategin ”Det öppna Skåne 2030” har målsättningen att Skåne ska vara fossilbränslefritt och klimatneutralt 2030 vilket vi tror kan vara möjligt med rätt styrmedel och incitament. Därför ser vi gärna att slutbetänkandet innehåller ett offensivt sektormål för minskade utsläpp från inrikes transporter 2030. Region Skåne menar också att det är nödvändigt att snabbt höja ambitionsnivån i klimatarbetet eftersom det är i ett tidigt skede näringsliv och företag kan dra nytta av att ha en ledande position. I en rad exempel ser vi hur svenska företag nu förlorar konkurrenskraft, inte på grund av för tuff miljöpolitik utan för att den politiska styrningen saknar tillräcklig långsiktighet och utvecklingen istället sker i andra länder. Risker är nu stor att politiken inte hinner med industrin i omställningsarbetet och då riskerar företagen att flytta till länder där de har bättre förutsättningar att utveckla klimateffektiv produktion. Politiken kan skapa ett näringslivsklimat där produktutveckling och energieffektivisering accelererar.

Planering och uppföljning

Att ramverket betonar vikten av målsättningar samt löpande uppföljning av dessa är positivt. Dock saknas en tydligare skrivning gällande vilken handlingsplan samt konsekvensåtgärd som sätts in vid ett missat delmål/övergripande mål.

Planering och uppföljning av klimatarbetet är något som kommuner och regioner jobbat med länge och som ständigt dras med problem kopplade till den tillgängliga statistiken. För att kunna bedriva ett proaktivt arbete krävs aktuell, korrekt och tillräcklig statistik över växthusgasutsläpp på kommunal nivå. Dagens statistik är inte anpassad för detta, är ofta belagd med sekretess och har en eftersläpning på två år. Det kan leda till att beslut till åtgärder baseras på två år gamla uppgifter som nulägesituation och uppföljning av åtgärdernas effekter kan göras tidigast efter ytterligare tre år, i bästa fall utan allt för mycket kvalitets- och sekretessproblem. Detta är förstås helt otillräckligt.

Region Skåne efterfrågar därför en kraftfull satsning på förbättring av energistatistiken för att ge alla aktörer möjlighet till effektiv och klok planering och uppföljning av klimatarbetet. Denna statistik ska vara aktuell, tillförlitlig och transparent.

Att varje mandatperiod upprätta en klimatpolitisk handlingsplan kan leda till mer av samma kortsiktighet och ryckighet i styrmedel och incitament som nuvarande klimatpolitik lider av. Region Skåne vill uppmana till kraftsamling för att i bred politisk uppslutning ta fram handlingsplaner som sträcker sig över flera mandatperioder. På så sätt nås en långsiktighet och därmed skapas också större möjligheter att nå de satta målen.

Klimatpolitiskt råd

Ett klimatpolitiskt råd kan ha en viktig roll som komplement till myndigheter för att övervaka den förda klimatpolitiken. Det finns gott om exempel på detta, både regionalt och internationellt. Det bör dock påpekas att klimatpolitiken många gånger innehåller svåra intressekonflikter vilket gör att rådets sammansättning kan leda till helt olika slutsatser. De särskilda yttranden som inkommit till betänkandet är exempel på detta. Rådet riskerar därför att bli verkningslöst eller i värsta fall kontraproduktivt.

Klimatlag

Region Skåne går inte in på de juridiska aspekterna av en klimatlag, men vad gäller den föreslagna klimatlagen finner vi det bekymmersamt att denna sägs ska innehålla bestämmelser om vilken information gällande det klimatpolitiska arbetet som ska delges riksdagen. Detta anser vi stå i stark kontrast till ambitionen att det arbetet ska genomsyra samtliga politikområden. Det klimatpolitiska arbetet får alltså inte bli en egen sektor.

Slutsats

Miljömålsberedningen lägger fram ett delbetänkade vars förslag syftar till att reglera mål, planering och uppföljning så att arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan förstärks. Det är nödvändigt med ett ramverk för klimatpolitiken och minst sagt hög tid att en sådan ordning införs. Förslaget saknar dock nytänkande och Region Skåne ser inte att ramverket i sig kan leda till den ambitionshöjning som behövs för att nå beredningens förslag till nytt långsiktigt mål för klimatarbetet.

Region Skåne ser i slutbetänkandet fram emot förslag kring vilken roll den regionala och lokala nivån kan och ska ta i klimatarbetet. Förutsättningarna för detta arbete skapas på nationell nivå och det är därför angeläget att dessa förutsättningar är tydliga, genomförbara och kommer med ett utpekat ansvar.

Henrik Fritzon
Ordförande

Alf Jönsson
Regiondirektör